

**La participació de la comunitat escolar
en la dinàmica educativa**

*Descripció i valoració
de les estratègies i recursos
que els centres adopten
per submergir i vincular responsablement
els pares i mares
en l'educació de llurs fills i filles*

MANEL PÉREZ i JIMÉNEZ

Curs escolar 1998-1999

Í N D E X

	<i>Pàg.</i>
Agraïment	1
Presentació	2
Marc teòric	3
Concreció del problema i objectius de l'estudi	3
Eixos vertebradors de la investigació	5
Elaboració dels qüestionaris	6
Selecció de la mostra	6
Característiques de les escoles enquestades	8
Correspondència entre els ítems	10
Pas dels qüestionaris	11
Buidatge dels qüestionaris	13
Representació gràfica dels resultats (en %)	16
Conclusions	47
Objectius i propostes de millora	56
Bibliografia	61

AGRAÏMENT

D'antuvi, vull expressar el meu agraïment a totes aquelles persones, entitats i associacions que han col·laborat en la investigació, i sense les quals no hauria esta possible aquest treball

Gràcies, sincerament, a tots els equips directius, als mestres, als pares i mares, a les Juntes de l'AMPAS, al tècnic d'ensenyament del Districte de Nou Barris, al representant de la FAPAC i, en especial, a la inspecció d'ensenyament pels seus suggeriments.

PRESENTACIÓ

El present estudi de recerca i d'investigació respon a la Resolució de 27 de març de 1998, signada pel Conseller d'Ensenyament, *"per la qual es convocava concurs públic per a la concessió de llicències retribuïdes per a dur a terme treball de recerca i estudis directament relacionats amb els llocs de treball durant el curs 98-99, destinades als funcionaris de carrera dels cossos docents dependents del Departament d'Ensenyament i als del cos d'inspectors al servei de l'administració educativa"*. (DOGC Núm. 2622, del 20.4.1998)

L'apartat 1r. de l'esmentada resolució fa referència als temes sobre els quals han de desenvolupar-se els treballs o estudis:

- a) L'organització dels centres.
- b) L'organització de l'aula
- c) La història i la geografia de Catalunya
- d) L'educació en valors
- e) L'atenció a alumnes amb n.e.e.
- f) Les noves tecnologies
- g) Els ensenyaments de règim especial
- h) Els temes transversals del currículum
- i) L'avaluació de centres
- j) La salut laboral.

Aquest treball, doncs, s'emmarca dins l'avaluació de centres (avaluació interna), a l'àmbit organitzatiu i, específicament, en el de gestió de l'acció educativa, en l'estructura funcional i en la gestió dels recursos.

Confio que aquest estudi sigui d'utilitat a la comunitat educativa a l'hora de plantejar-se la millora de la participació de la comunitat escolar en la dinàmica educativa i el clima de relació i col·laboració. Que les propostes que ofereixo en aquest informe esdevinguin una bona eina que serveixin per reflexionar i poder configurar una escola comprensiva i democràtica, on tots els sectors implicats siguin corresponsables en l'educació d'éssers lliures i solidaris.

MARC TEÒRIC

El dret a la participació neix de l'acord que els éssers humans han construït per a fer-se mutuament subjectes de drets. Aquest consens és recollit a les lleis i, així, la nostra Constitució subraya en l'article 27 el dret dels ciutadans a la participació en tot allò que es refereix a l'educació.

La LODE, LOGSE, i els decrets, disposicions i reglaments posteriors expliciten i articulen aquest dret, però per tots és sabut que lo legal no té molt a veure amb lo real, perquè malgrat els esforços polítics i socials no hem aconseguit incrustar la nostra societat en una cultura participativa.

Participació, col·laboració, intervenció, coedecisió són vocables complexos i més en el cas que ens ocupa com és l'educació, perquè existeixen diversos grups o sectors de diferent naturalesa i status que són cridats a la participació. Cadascú d'aquests sectors tenen perspectives, interessos i pretensions diferents al respecte.

La participació a l'escola no ha d'estar limitada a la intervenció en els òrgans de govern, sinó en tots els àmbits de la vida escolar. Es participa per poder aprendre, per saber conviure i per a prendre decisions. La participació ha d'inspirar les concepcions, les actituds i les estructures de l'escola. No només es refereix als aspectes formals, sinó a l'estil de convivència i de treball.

CONCRECIÓ DEL PROBLEMA I OBJECTIUS D'ESTUDI

El problema queda formulat de la següent forma: quins són els recursos i les estratègies que utilitza la comunitat escolar per submergir i vincular responsablement els pares i mares en l'educació de llurs fills i filles. O dit d'una altra forma: quins canals formal o informals utilitzen els sectors educatius per fer més efectiva una participació, entenen per participació conviure, col·laborar, compartir, cooperar, gestionar, decidir, controlar, prendre decisions...

Per respondre a aquesta pregunta es fixen els següents objectius:

1. Conèixer el grau d'informació-formació, participació i satisfacció que tenen el sectors educatius.
2. Conèixer el canals formals o informals de participació dels diversos col·lectius (reunions, entrevistes, notes informatives, Consell Escolar...)

A tal efecte, i com a elements orientadors d'aquests objectius, es formulen les hipòtesis següents:

- Hi ha diferències significatives de percepció de formació, informació, participació i satisfacció entre els diferents col·lectius de la comunitat escolar.
- En termes generals, existeix un gran desconexió entre escola i família.
- La dinàmica educativa de la comunitat escolar no aprofita espais formatius i informatius per aconseguir una veritable participació de les famílies.

EIXOS DE LA INVESTIGACIÓ

Treball de camp

La descripció i valoració de les estratègies i recursos que els centres adopten per submergir i vincular responsablement els pares i mares en l'educació dels seus fills i filles passa, al meu entendre, per quatre eixos fonamentals: *informació, formació, participació i satisfacció*.

D'antuvi calia fer un treball de camp sobre les necessitats formatives i informatives que la comunitat educativa necessita per vehicular la participació i el grau de satisfacció. Aquest treball de camp sobre tot allò que configura aquesta necessitat formativa i informativa es va realitzar mitjançant entrevistes, converses, col·loquis, lectures, etc.

Posteriorment es va realitzar el buidatge d'aquest treball de camp, donant com a resultat 20 ítems de caire singular i 1 ítem -el 61- de caire més global. El quadre 1 mostra el resultat obtingut.

QUADRE 1

INFORMACIÓ - FORMACIÓ - PARTICIPACIÓ - SATISFACCIÓ	ÍTEMS*
Sobre el Projecte Educatiu de Centre	1, 2
Sobre jornades d'informació/formació als Consells Escolars	3
Sobre el Projecte Curricular de Centre	4
Sobre representativitat	5
Sobre jornades d'informació/formació	6
Sobre comissions	7
Sobre reunions i entrevistes	8, 9, 10
Sobre participació en activitats escolars	11
Sobre recursos econòmics	12, 13
Sobre el paper coeducador de les famílies	14
Sobre la Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Catalunya	15
Sobre els objectius de l'Associació de Mares i Pares d'Alumnes de l'escola	16
Sobre projectes o Pla d'Acció per a la integració de famílies immigrants	17
Sobre la participació al Consell Escolar	18
Sobre ajuts/beques de menjador i llibres	19
Sobre els acords presos als CE	20
Sobre necessitats (prioritats, mancances, etc.)	61

*Cada ítem té una correspondència amb els diferents eixos vertebradors de la investigació (veure quadre 4).

ELABORACIÓ DELS QÜESTIONARIS

Els qüestionaris han estat elaborats a partir de la reflexió dels eixos sobre els quals gira la investigació. Probablement faltin o en sobrin d'ítems, però, si més no, tots ells tenen l'objectiu de fer reflexionar a la comunitat educativa sobre aspectes que probablement no s'hagin tingut en compte a l'hora d'elaborar una planificació sobre la participació dels pares i mares en la dinàmica educativa. Per això moltes vegades les innovacions i els canvis no aconsegueixen els resultats esperats perquè no s'han considerat les particularitats dels sistemes relacionals en els processos d'intervenció.

Els qüestionaris passats al sector de l'administració local (tècnic d'ensenyament del districte), i a la FAPAC han estat confeccionats a mida, degut a la seva singularitat i representació. Tot i així els ítems tenen una correspondència unívoca amb els dels altres sectors (veure quadre 4),

A l'annex 1 podeu trobar els qüestionaris passats a la comunitat educativa, segons el sector enquestat.

SELECCIÓ DE LA MOSTRA

En reunions mantingudes amb els inspectors que supervisaven el treball de recerca i d'investigació, vàrem acordar que podia ser més profitós que les escoles pugessin vincular-se al projecte d'una forma voluntària, en comptes de ser triades a l'atzar i informades per la inspecció.

Així es va exposar als diferents directors i caps d'estudi de les escoles del districte - pública i privades concertades-, en una reunió mantinguda a començaments de setembre. Posteriorment vaig haver de mantenir entrevistes i reunions amb els equips directius i professorat (claustres) per tal d'exposar el projecte i donar resposta a totes aquelles preguntes que sorgien al voltant de la investigació.

Moltes escoles, especialment les privades-concertades, mostraven desconfiança, inseguretat, por, etc., perquè la investigació té un caire d'avaluació interna i això, a priori, dificulta l'adhesió voluntària per part de les escoles. Malgrat tot, hi havia alguna escola molt interessada degut a què en el seu cronograma d'avaluació interna havia previst treballar aquest aspecte, per al curs 1999-2000, però sense gaire convicció perquè no disposava d'instruments per poder avaluar l'aspecte de la participació de la comunitat escolar en la dinàmica educativa i el clima de relació i col·laboració. La vinculació, en aquest cas, tenia un aspecte positiu perquè l'escola veia els qüestionaris del treball de recerca i investigació com quelcom profitós i que podien servir de pauta d'anàlisi per poder avaluar d'una forma general a tota l'escola en l'apartat de la participació de la comunitat educativa i el clima de relació i col·laboració (veure quadre 2).

QUADRE 2

ÀMBIT ORGANIZATIU	Curs 97-98	Curs 98-99	Curs 99-2000
	Atenció i seguiment de l'alumnat	Atenció i seguiment de l'alumnat	Atenció i seguiment de l'alumnat
	-Estratègies per coneixement de l'alumnat. -Atenció a la diversitat. -Acció tutorial i orientació l'alumnat. -Atenció als alumnes a n.e.e.	-Estratègies per al coneixement de l'alumnat. -Atenció a la diversitat. -Acció tutorial i orientació l'alumnat. -Atenció als alumnes a n.e.e.	-Estratègies per al coneixement de l'alumnat. -Atenció a la diversitat. -Acció tutorial i orientació l'alumnat. -Atenció als alumnes a n.e.e.
	Gestió de l'acció educativa	Gestió de l'acció educativa	Gestió de l'acció educativa
	-Projectes i documents de gestió (PEC, RRI, etc.). -Indicadors i mecanismes seguiment i avaluació.	-Projectes i documents de gestió (PEC, RRI, etc.). -Indicadors i mecanismes seguiment i avaluació.	-Projectes i documents de gestió (PEC, RRI, etc.). -Indicadors i mecanismes seguiment i avaluació.
	Estructura funcional	Estructura funcional	Estructura funcional
	-Òrgans de govern i de coordinació. -Mecanismes de comunicació i presa de decisions -Participació de la comunitat educativa. -Clima de relacions col.laboració.	-Òrgans de govern i de coordinació. -Mecanismes de comunicació i presa de decisions -Participació de la comunitat educativa. -Clima de relacions col.laboració.	-Òrgans de govern i de coordinació. -Mecanismes de comunicació i presa de decisions <u>-Participació de la comunitat educativa.</u> <u>-Clima de relacions col.laboració.</u>
	Gestió dels recursos	Gestió dels recursos	Gestió dels recursos
	-Recursos humans. -Recursos temporals. -Recursos econòmics. -Recursos didàctics. -Activitats de formació.	-Recursos humans. -Recursos temporals. -Recursos econòmics. -Recursos didàctics. -Activitats de formació.	-Recursos humans. -Recursos temporals. -Recursos econòmics. -Recursos didàctics. -Activitats de formació.

També vaig considerar oportú fer visites a aquelles escoles privades-concertades que tenen un cert prestigi social (?), i parlar amb la direcció per tal de convèncer-les de la importància de col.laborar en el treball de recerca i investigació. Però si ja era prou difícil vincular l'escola pública, més difícil encara era vincular la privada-concertada. En definitiva, l'escola privada-concertada declinava no vincular-se per motius d'igualtat de nombre d'escoles

públiques i privades-concertades: ja havien aconseguit que 4 escoles col·laboressin en la investigació.

A finals d'octubre, com estava previst, havia aconseguit que es vinculessin 6 escoles (totes públiques). Una servia de substituta si alguna de les altres 5 tingués problemes a última hora. Les escoles vinculades foren les següents:

CEIP MARINADA
 CEIP PALMA DE MALLORCA
 CEIP TIBIDABO
 CEIP VÍCTOR CATALÀ
 SANT JORDI

El quadre 3 mostra la totalitat de persones enquestades, per escoles i sectors.

QUADRE 3

	MESTRES	PARES I MARES	AMPA	TOTAL
CEIP MARINADA	5	3	3	11
CEIP PALMA DE MALLORCA	5	3	3	11
CEIP TIBIDABO	5	3	3	11
CEIP VÍCTOR CATALÀ	5	3	3	11
CEIP SANT JORDI	5	3	3	11
AJUNTAMENT (Districte NB)				1
FAPAC (Barcelona)				1
Total enquestats	25	15	15	57

CARACTERÍSTIQUES DE LES ESCOLES ENQUESTADES

Les escoles públiques enquestades es troben situades a diferents barris del Districte 9, de Barcelona: Prosperitat, Guineueta, Trinitat, i Porta. Barris tots ells que han acollit la població immigrada que va arribar a Catalunya entre els anys cinquanta i setanta.

L'extracció social de l'alumnat correspon majoritàriament a la classe mitjana-baixa, i hi ha una clara proporció de fills i filles d'obriers industrials i mestresses de casa.

Les seves referències culturals estan poc determinades, ja que la majoria de famílies pertanyen a una segona generació d'immigració que ha perdut part de les seves arrels i encara no ha assimilat del tot la cultura pròpia del lloc on viu actualment.

Hi ha famílies gitanes i fins i tot d'altres països (argentins, xinessos, brasilenyos...)

Són escoles on l'elaboració dels documents de gestió -PEC, RRI, PLC-, s'engegaren els anys 1989 i 1990, però els canvis constants han donat pas a una revisió dels documents i alguna escola han aprovat recentment el PEC i el RRI. Una escola encara no té dissenyat el seu PLC i no s'ha generalitzat l'immersió a tots els cursos. Tampoc s'ha generalitzat la fórmula de què la llengua catalana i castellana sigui impartida per una persona que no sigui el tutor/a en el mateix curs, per tal que el nois i nois tinguin un referent lingüístic diferent per a cada llengua. El RRI, en alguns punts, no s'adequen a la normativa vigent.

Hi ha una escola cíclica, la qual cosa s'oposa pocs mestres i un equip directiu de dues persones. La resta d'escoles són d'una o dues línies.

En general, metodològicament no ha estat una tradició fer un ensenyament globalitzat amb racons, interdisciplinarietat, grups flexibles.... Existeix una manca d'elaboració pròpia de materials curriculars i els PCC han estat elaborats més tenint en compte els criteris de les diferents editorials que els criteris metodològics i necessitats educatives de l'alumnat del centre.

Les plantilles són molt estables -més de 20 anys al centre-, però la incorporació de mestres especialistes ha suposat un canvi organitzatiu i metodològic molt positiu. S'han hagut de replantejar metodologies, estratègies i relacions interpersonals diferents a les que anteriorment hi havia.

Els equips directius han estat molt estables, tret de dues escoles que, o bé per retallada de plantilla, o bé per trasllats, s'ha hagut de configurar un nou equip directiu.

En quant a la col.laboració de les famílies i el clima de relació hi ha una gran diversitat d'opinions, segons el sector entrevistat. La percepció que tenen els pares és que el professorat forma un col.lectiu molt poderós i sobre el qual és molt difícil mantenir postures contràries. En canvi, els mestres consideren que, en general, les famílies no mostren gaire interès per la dinàmica educativa, però que la relació amb l'escola és bona.

Gairebé tot el sector professorat argumenta que hi ha una bona relació amb les famílies, però en realitat s'estan referint amb els pocs pares i mares que formen l'AMPA.

La majoria de les AMPAS estan desestructurades i només compten amb la dedicació per part d'unes quantes mares. No tenen consciència del seu paper en la participació de la dinàmica educativa i consideren que la seva missió és "ajudar a la direcció" en que funcionen millor les coses.

Aquesta accepció de "participació" per "ajuda" i "col.laboració" és una constant en totes les AMPAS i, fins i tot, en el sector mestres i ajuntament. El paper d'una AMPA, segons molts pares i mares, és el d'ajudar i col.laborar. No hi pensen que participar és *una acció social que consisteix en intervenir de forma activa en les decisions i accions relacionades amb la planificació, l'actuació i l'avaluació de l'activitat que en desenvolupa al centre i a l'aula.*

En les darreres eleccions per renovar la meitat dels membres dels Consells Escolars la participació dels pares i mares no ha superat el 10%.

CORRESPONDÈNCIA ENTRE ELS ÍTEMS

Per tal de triangular part de la informació, els qüestionaris han estat passats a diferents sectors de la comunitat educativa. (professorat, pares i mares, Junta d'AMPAs, ajuntament i FAPAC). El quadre 4 mostra la relació d'ítems amb el sector enquestat i la seva correspondència amb els eixos vertebradors de la investigació (informació-formació, participació i satisfacció).

QUADRE 4

	INFOI				PAR				SATI				
	M/P	AMP	Ajunt	FAPA	Mestr	AMP	Ajunt	FAPA	Mestr	AMP	Ajunt	FAPA	
1	1	1	-	-	21	-	21	-	-	41	-	41	-
2	2	2	-	-	22	-	22	-	-	42	-	42	-
3	3	3	1	1	23	23	23	-	-	43	-	43	6
4	4	4	-	-	24	24	24	-	-	44	44	44	-
5	5	5	-	-	25	25	25	-	-	45	45	45	-
6	6	6	2	2	26	26	26	-	6	46	46	46	-
7	7	7	-	-	27	-	27	-	-	47	-	47	-
8	8	8	-	-	28	-	28	-	-	48	-	48	-
9	9	9	-	-	29	-	29	-	-	49	-	49	-

10	10	10	-	-	30	-	30	-	-	50	50	50	-	-
11	11	11	-	-	31	31	31	-	-	51	51	51	-	-
12	12	12	-	-	32	32	32	-	-	52	52	52	-	-
13	13	13	-	-	33	33	33	-	-	53	53	53	-	-
14	14	14	3	3	34	-	34	-	-	54	-	54	-	-
15	15	15	-	-	35	35	35	-	-	55	55	55	-	-
16	16	16	-	-	36	-	36	-	-	56	-	56	-	-
17	17	17	4	4	37	-	37	-	-	57	57	57	-	-
18	18	18	-	-	38	38	38	5	5	58	-	58	-	-
19	19	19	-	-	39	39	39	-	-	59	59	59	-	-
20	20	20	-	-	40	-	40	-	-	60	60	60	-	-

Existeix un ítem -el 61-, el qual no té una correspondència amb els eixos vertebradors, però que crec és prou significatiu per poder donar una visió més global de les mancances o prioritats que té la comunitat educativa. El quadre 5 mostra la correspondència d'aquest ítem entre els sectors enquestats.

QUADRE 5

Mestres	AMPA	Pares	FAPAC	Ajuntame
61	61	61	7	7

PAS DELS QÜESTIONARIS

Consideracions prèvies

Una condició sine qua non, a l'hora de passar els qüestionaris, era que l'enquestat del sector mestres i el de pares i mares tinguessin una antiguitat mínima al centre d'un curs escolar. D'aquesta forma les persones enquestades podien respondre amb més garanties de fiabilitat, degut al seu coneixement i participació en els processos educatius de la seva escola.

Un altra consideració va ser la d'elaborar un qüestionari alternatiu en llengua castellana per aquells pares i mares que tinguessin greus mancances de comprensió escrita. Aquesta opcionabilitat va ser suggerida des d'algunes AMPAS, en consultes prèvies per vincular a les diferents escoles en el treball de recerca i investigació.

El sector professorat (5 mestres)

La tria va ser consensuada en claustres i va tenir la fórmula 3+2 (1 mestre de cada cicle i 2 de l'equip directiu), sempre i quan tinguessin una antiguitat mínima d'un curs escolar.

El sector pares i mares (3 persones)

L'equip directiu i l'investigador érem els responsables d'informar les famílies sobre el treball de recerca i d'investigació, bé mitjançant entrevistes o bé mitjançant nota informativa.

La tria de les famílies per à enquestar va ser feta a partir de la base de dades de l'escola.

La fórmula, per a les escoles d'una línia era el número 30, el 60, el 90. Per a les escoles de doble línia, el número 60, el 120, el 180. Si el pare o mare al qual li corresponia el número indicat es negués a respondre el qüestionari, era el següent en l'ordre de la base de dades.

El sector Junta de l'AMPA (3 persones)

Va ser triat a l'atzar i respectant, a ser possible, el criteri que entre el sector pares/mares i Junta de l'AMPA quedés representat tant l'educació infantil, el cicle inicial, el cicle mitjà i el cicle superior.

El sector Ajuntament (tècnic d'ensenyament)

L'opció que fos el tècnic d'ensenyament del districte i no els representants de l'ajuntament als Consells Escolar va ser perquè volíem tenir també la visió de l'administració com a tal, ja que molts dels representants als Consell Escolars per part de l'ajuntament són mestres vinculats a diferents escoles del Districte.

El sector FAPAC

Va ser un sector que ens mancava en la previsió inicial i que per la importància del seu paper formador i informador de les APAS varen considerar importantíssim tenir-ho en compte.

Per part del sector, el seu secretari, no va posar cap condició prèvia a respondre el qüestionari i va sentir-se molt complagut per la seva aportació a la investigació.

BUIDATGE DELS QÜESTIONARIS

El quadre 6, 7 i 8 mostra el resultat global de les cinc escoles i de tots els sectors enquestats. Els resultats parcials -escola per escola- es troben a l'annex 2, els quals han estat entregats a cada escola per a què cadascuna d'elles pugués fer la seva reflexió individual sobre la correlació de respostes entre els diferents sectors.

QUADRE 6

INFC
í MAC
T -
E FOR
N ACI

MES	MAR	AMP	AJU	FAPA
TRES	ES I	A	NTA	C
	PAR		MEN	
	ES		T	
			(Distr	
			icte)	

	sI NO			sI NO			sI NO			sI NO			sI NO		
	blan			blan			blan			blan			blan		
	c			c			c			c			c		
1	20	5	0	7	8	0	11	3	1	-	-	-	-	-	-
	(80%	(20%		(47%	(53%		(73%	(20%	(7%						
2	18	3	4	9	6	0	9	5	1	-	-	-	-	-	-
	(72%	(12%	(16%	(60%	(40%		(60%	(33%	(7%						
3	8	15	2	3	12	0	4	10	1	1	0	0	1	0	0
	(32%	(60%	(8%	(20%	(80%		(26%	(67%	(7%	(100%			(100%		
4	4	21	0	5	10	0	8	7	0	-	-	-	-	-	-
	(16%	(84%		(33%	(67%		(53%	(47%							
5	3	22	0	4	11	0	5	9	1	-	-	-	-	-	-
	(12%	(88%		(27%	(73%		(33%	(60%	(7%						
6	9	15	1	3	12	0	3	12	0	1	-	-	1	-	-
	(36%	(60%	(4%	(20%	(80%		(20%	(80%		(100%			(100%		
7	8	17	0	4	11	0	3	12	0	-	-	-	-	-	-
	(32%	(68%		(27%	(73%		(20%	(80%							
8	20	5	0	7	8	0	12	3	0	-	-	-	-	-	-
	(80%	(20%		(47%	(53%		(80%	(20%							
9	22	3	0	3	12	0	14	1	0	-	-	-	-	-	-
	(88%	(12%		(20%	(80%		(93%	(7%							
10	25	0	0	15	0	0	11	2	2	-	-	-	-	-	-
	(100%			(100%			(74%	(13%	(13%						
11	19	6	0	12	3	0	6	7	2	-	-	-	-	-	-
	(76%	(24%		(80%	(20%		(40%	(47%	(13%						
12	25	0	0	8	7	0	13	0	2	-	-	-	-	-	-
	(100%			(53%	(47%		(87%		(13%						

13	20	4	1	11	4	0	10	3	2	-	-	-	-	-	-
	(80%	(16%	(4%	(73%	(27%		(67%	(20%	(13%						
14	23	2	0	15	0	0	9	4	2	1	-	-	1	-	-
	(92%	(8%		(100			(60%	(27%	(13%	(100			(100		
15	14	8	3	9	5	1	13	0	2	-	-	-	-	-	-
	(56%	(32%	(12%	(60%	(33%	(7%	(87%		(13%						
16	11	14	0	7	7	1	13	0	2	-	-	-	-	-	-
	(44%	(56%		(47%	(47%	(7%	(87%		(13%						
17	11	11	3	1	12	2	2	10	3	1	-	-	1	-	-
	(44%	(44%	(12%	(7%	(80%	(13%	(13%	(67%	(20%	(100			(100		
18	17	4	4	7	8	0	10	2	3	-	-	-	-	-	-
	(68%	(16%	(16%	(47%	(53%		(67%	(13%	(20%						
19	25	0	0	15	0	0	10	3	2	-	-	-	-	-	-
	(100			(100			(67%	(20%	(13%						
20	11	12	2	4	10	1	4	9	2	-	-	-	-	-	-
	(44%	(48%	(8%	(27%	(66%	(7%	(27%	(60%	(13%						

QUADRE 7

PAR

ÍCIPA

T Ó

E

M

30	24	1	0	-	-	-	10	2	3	-	-	-	-	-	-
	(96%	(4%					(67%	(13%	(20%						
31	12	10	3	10	5	0	3	9	3	-	-	-	-	-	-
	(48%	(40%	(12%	(67%	(33%		(20%	(60%	(20%						
32	23	2	0	7	8	0	12	1	2	-	-	-	-	-	-
	(92%	(8%		(47%	(53%		(80%	(7%	(13%						
33	19	4	2	13	1	1	10	3	2	-	-	-	-	-	-
	(76%	(16%	(8%	(86%	(7%	(7%	(67%	(20%	(13%						
34	20	4	1	-	-	-	7	4	4	-	-	-	-	-	-
	(80%	(16%	(4%				(46%	(27%	(27%						
35	18	4	3	6	8	1	7	6	2	-	-	-	-	-	-
	(72%	(16%	(12%	(40%	(53%	(7%	(46%	(40%	(14%						
36	2	18	5	-	-	-	4	8	3	-	-	-	-	-	-
	(8%	(72%	(20%				(27%	(53%	(20%						
37	4	15	6	-	-	-	0	10	5	-	-	-	-	-	-
	(16%	(60%	(24%					(67%	(33%						
38	18	1	6	0	10	5	10	3	2	1	-	-	1	-	-
	(72%	(4%	(24%		(67%	(33%	(67%	(20%	(13%	(100%			(100%		
39	25	0	0	9	6	0	11	1	3	-	-	-	-	-	-
	(100%			(60%	(40%		(73%	(7%	(20%						
40	4	13	8	-	-	-	4	9	2	-	-	-	-	-	-
	(16%	(52%	(32%				(27%	(60%	(13%						

QUADRE 8

SATI

í ACC

T

E

N

	MES			MAR			AMP			AJU			FAPA		
	sI	NO	Blanc	sI	NO	blanc	sI	NO	blanc	sI	NO	blanc	sI	NO	blanc
41	7	3	15	-	-	-	4	7	4	-	-	-	-	-	-
	(28%	(12%	(60%				(27%	(46%	(27%						
42	14	1	10	-	-	-	4	7	4	-	-	-	-	-	-
	(56%	(4%	(40%				(27%	(46%	(27%						
43	1	12	12	-	-	-	0	11	4	1	-	-	-	-	-
	(4%	(48%	(48%					(73%	(27%	(100%					
44	22	3	0	13	2	0	4	11	0	-	-	-	-	-	-
	(88%	(12%		(87%	(13%		(27%	(73%							
45	2	6	17	3	6	6	3	8	4	-	-	-	-	-	-
	(8%	(24%	(68%	(20%	(40%	(40%	(20%	(53%	(27%						

(Distr
icte)

46	0	12	13	1	5	9	1	11	3	-	-	-	-	-	-
		(48%	(52%	(7%	(33%	(60%	(7%	(73%	(20%						
47	8	5	12	-	-	-	1	10	4	-	-	-	-	-	-
	(32%	(20%	(48%				(7%	(67%	(26%						
48	9	4	12	-	-	-	9	1	5	-	-	-	-	-	-
	(36%	(16%	(48%				(60%	(7%	(33%						
49	17	2	6	-	-	-	9	3	3	-	-	-	-	-	-
	(68%	(8%	(24%				(60%	(20%	(20%						
50	21	2	2	14	1	0	7	1	7	-	-	-	-	-	-
	(84%	(8%	(8%	(93%	(7%		(46%	(7%	(47%						
51	9	5	11	7	8	0	3	9	3	-	-	-	-	-	-
	(36%	(20%	(44%	(47%	(53%		(20%	(60%	(20%						
52	19	3	3	9	5	1	11	1	3	-	-	-	-	-	-
	(76%	(12%	(12%	(60%	(33%	(7%	(73%	(7%	(20%						
53	13	7	5	7	7	1	6	7	2	-	-	-	-	-	-
	(52%	(28%	(20%	(46%	(27%	(7%	(40%	(47%	(13%						
54	1	24	0	-	-	-	0	13	2	-	-	-	-	-	-
	(4%	(96%						(87%	(13%						
55	12	4	9	6	5	4	5	7	3	-	-	-	-	-	-
	(48%	(16%	(36%	(40%	(33%	(27%	(33%	(47%	(20%						
56	0	9	16	-	-	-	5	5	5	-	-	-	-	-	-
	(36%	(64%					(33%	(33%	(34%						
57	12	2	11	9	1	5	9	3	3	-	-	-	-	-	-
	(48%	(8%	(44%	(60%	(7%	(33%	(60%	(20%	(20%						
58	1	19	5	-	-	-	4	9	2	-	-	-	-	-	-
	(4%	(76%	(20%				(27%	(60%	(13%						
59	24	0	1	11	1	3	9	4	2	-	-	-	-	-	-
	(96%		(4%	(73%	(7%	(20%	(60%	(27%	(13%						

60 7 5 13 5 7 3 4 6 5 - - - - -
 (28% (20% (52% (33% (47% (20% (27% (40% (33%

QUADRE 9

ÍTEM 61

	M	P	A	AJU	FAP
	E	/	M	NT.	AC
	S	M	P		
	T		A		
	R				
	E				
	S				
Òrgans de govern	5 -	2 5 -	6 4	1 -	5 6 6 6
	7	6		6 2	
Òrgans de coordinació	6 6 -	3 3	1 2	7 5	5 - 7 4
		4	5	5	4
Documents de gestió	3 7 -	1 5	- 5	3 6	2 - 5 5
		2	7	2	5
Gestió dels recursos econòmics	4 2	1 6 -	7 2	3 4	4 4 2
	5	2		5	3 3
Menjador	3 1	6 3 -	1 6	4 3	1 1 3
	4	4		2	6 2
Colònies	2 -	- 1 -	3 3	7 -	3 - 2 7
	1	7		4	7
Relació amb les famílies	1 -	5 4 7 -	4 1	2 1	2 3 1
	2			1	1 1

CONCLUSIONS

Tota valoració implica un determinat posicionament respecte a allò que es valora: l'exemple de veure "l'ampolla mig buida o mig plena" és prou il·lustratiu. Per aquest motiu he tractat de ser el més objectiu i asèptic possible a l'hora d'interpretar els gràfics, tot i que sóc conscient que qualsevol gràfic podria tenir més d'una interpretació.

Tanmateix, les respostes als diferents ítems poden tenir lectures diferents: una la percepció objectiva i l'altra la projecció del que es vol, per això moltes vegades podem comprovar que algunes respostes tenen una projecció ideal, és a dir, una tendència a aconseguir quelcom que la realitat de les dades objectives ens demostra que no és així.

Malgrat les diferents lectures i/o interpretacions que es puguin fer, les hipòtesis formulades són corroborades:

1. El grau d'informació-formació, participació i satisfacció en els afers educatius és molt diferent entre els diferents col·lectius que integren la comunitat educativa. A destacar:

Els pares i mares és el col·lectiu que més desinformat se sent.

El sector mestres considera majoritàriament que informa.

El sector Junta d'AMPA contesta que no se sent totalment desinformat, però que no informa sobre alguns aspectes als seus associats..

Existeix una manca de formació generalitzada i coordinada (escola de pares, conferències, xarrades, col·loquis...), tant per part del sector mestres com del sector Junta d'AMPA.

El grau de participació té una dependència segons l'àmbit enquestat -gestió educativa (), estructura funcional (), gestió de recursos (). Hi ha una confusió generalitzada entre participació i assistència.

Majoritàriament el sector pares/mares assisteix a les reunions i entrevistes amb el sector mestres (), però no hi participa majoritàriament en activitats escolars (tallers, festes, sortides...), ni a les eleccions de representants al Consell Escolar (). Hi contribueix amb alguna aportació econòmica a l'escola ().

La satisfacció és molt desigual entre els sectors enquestats:

Els pares i mares és el col·lectiu que més insatisfet se sent, tant a nivell de gestió, com d'estructura i gestió.

El sector mestres és el col·lectiu que més satisfet se sent, en general.

El sector Junta d'AMPAs no se sent totalment insatisfet.

2. En termes generals, existeix una desconexió entre l'escola i la família.

Objectius, expectatives i interessos diferents.

3. La dinàmica educativa de la comunitat escolar no genera prou espais formatius i informatives per aconseguir una veritable participació de les famílies.

Es valora més els resultats que no pas els processos.

Es dóna més importància a "allò que hi hà" que a "allò que es pot fer per millorar-ho".

A continuació s'expliciten les conclusions segons el temes d'estudi.

Sobre el Projecte Educatiu de Centre (PEC) i del Reglament de Règim Intern (RRI)

Informació

Un 80 % del sector mestres considera que informen els pares sobre el PEC i el RRI.

Un 53% de pares i mares considera que no són informats sobre el PEC i el RRI.

Un 73% de l'AMPA considera que està informat.

De les respostes donades pels diferents sectors es percep que el nivell de comunicació menys favorable es produeix amb els pares.

Participació

Un 60% dels mestres considera que els pares i mares, a través de la Junta de l'AMPA, han participat en l'aprovació del PEC i del RRI. I un 32% diu que no.

Un 60% del sector Junta de l'AMPA considera que ha participat i un 40% diu que no.

En termes generals, els documents de gestió, normalment, han estat elaborats pel sector mestres i aprovats pel Consell Escolar. L'AMPA i els pares/mares han donat el vist-i-plau.

Satisfacció

Un 46% del sector de la Junta d'AMPAs considera que no se sent satisfet de la seva contribució ni de la del sector pares i mares en l'aprovació del PEC. Un 27% d'aquest sector contesta en blanc.

Sobre objectius del PEC en relació a família-escola

En termes generals, i un cop revisats els diferents documents de gestió, es pot afirmar que no s'expliciten objectius concrets de relació família-escola, ni hi ha propostes d'actuació en els Plans Anuals de Centre.

Informació

Els diferents sectors enquestats consideren que informen i són informats majoritàriament dels objectius del PEC que fan referència a la relació entre l'escola i la família.

Participació

Malgrat el 68% dels mestres que considera que han participat en l'elaboració dels objectius relacionats amb la família i l'escola, en canvi, un 80% del sector AMPA considera que no ha participat en aquesta elaboració.

Satisfacció

Només un 56% del sector mestres se sent satisfet del grau d'implicació del mestres en l'elaboració dels objectius del PEC que fan referència explícita a la relació família-escola.

Un 46% del sector AMPA manifesta que no se sent satisfet del grau d'implicació de l'AMPA en l'elaboració dels objectius del PEC que fan referència explícita a la relació família-escola. Un 27% d'aquest sector contesta en blanc.

Realització de jornades d'informació i/o formació dels Consells Escolars

Informació/Formació

El 60% del mestres, el 80% dels pares/mares i el 67% de l'AMPA considera que no informen i, conseqüentment, no realitzen jornades d'informació/formació dirigides als pare/mares sobre les competències dels membres al Consell Escolar.

En canvi, des de la FAPAC i l'Ajuntament sí que realitzen jornades formatives i informatives.

Participació

El nivell d'assistència a les jornades de formació/informació, si es realitzen, és molt baix. Així ho consideren els sectors enquestats: mestres, pares/mares i Junta de l'AMPA.

Satisfacció

Només és el sector FAPAC i Ajuntament el que se senten satisfets de la participació de les famílies en les jornades que realitzen. Si més no en termes quantitius que qualitius.

Sobre el Projecte Curricular de Centre

No tots els centres que han participat en aquesta investigació tenen acabats els seus PCCs. De la revisió d'aquests documents, alguns d'ells han estat elaborats més tenint en compte les propostes que fan les diferents editorials, que les necessitats educatives del seu alumnat.

Informació

Un 84% del mestres considera que no informen als pares ni a la Junta sobre el PCC.

Un 67% dels pares/mares i un 47% de la Junta considera que no són informats sobre aspectes de continguts, metodologia ni avaluació dels seus fills i filles.

Tot i no ser de caire obligatori, l'entrega d'un breu resum als pares/mares d'allò que estudiaran, com estudiaran i com seran avaluats els seus fills i filles, podria generar un clima de confiança entre els diferents sectors.

Participació a les reunions preceptives de començament de curs

Els tres sectors enquestats (pares/mares, mestres i AMPA) considera que l'assistència de les famílies a les reunions preceptives de començament de curs és superior al 50%.

Satisfacció

Només el sector AMPA no se sent satisfet de la participació de les famílies a les reunions de començament de curs. L'explicació, potser, és que l'AMPA considera que el fet d'assistir a les reunions implica participar, cosa que no succeeix per part de les famílies. En canvi, els mestres i els pares/mares consideren que participar és sinònim d'assistència.

Sobre representativitat de la Junta o de pares/mares a les reunions preceptives de començament de curs

Participació

Tots els sectors enquestats (88%, 73%, 60% de mestres, pares/mares i Junta, respectivament) responen majoritàriament que no existeix un representant de la Junta ni de pares/mares a les reunions preceptives de començament de curs.

Potser fora bo fomentar aquesta representació per tal que aquest pogui informar i ser informat sobre aspectes generals del curs o nivell. També podria ser positiu en el sentit de poder dinamitzar inquietuds o suggerències i canalitzar-les a través de la Junta de l'AMPA o mitjançant una petita comissió de pares/mares d'aquell curs.

Satisfacció

No hi ha una satisfacció de la participació del representant perquè no existeix aquesta figura.

Sobre jornades d'informació/formació

Informació

Un 36% del sector mestres, un 20% del sector pares/mares i un 20% del sector AMPA contesta que sí realitzen debats, col·loquis, xerrades, etc. sobre temes d'interès.

De les dades obtingudes, només la Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Catalunya (FAPAC) té previst, en el seu Pla de Formació de les APAS, jornades de formació/informació. Fomenta la creació d'Escoles de Pares en les Associacions i assessora als seus associats.

Algunes escoles del districte sí que fomenten aquesta cultura informativa/formativa (veure annex 3), amb debats, xerrades, etc. Compten amb l'assistència d'un assessor o especialista. Fins i tot les realitzen conjuntament amb d'altres escoles properes.

Participació

Majoritàriament l'assistència als debats, col·loquis, etc. és inferior al 30%.

Satisfacció

Els tres sectors enquestats (mestres, pares/mares i AMPA) contesten majoritàriament que no estan satisfets de la participació de les famílies en els debats, col·loquis, xerrades. En especial les AMPAs, amb un 73%.

Sobre comissió dinamitzadora escola-família

Informació

Majoritàriament els sectors enquestats argumenten que no existeix una comissió específica en el Consell Escolar que dinamitzi les relacions entre família i escola. El fet que els sectors enquestats, en un percentatge molt petit, (32% mestres, 27% pares/mares, 20% AMPA), argumentin que sí existeix una comissió d'aquest tipus, s'explica, potser, perquè considerin que el fet de què l'escola estigui oberta al diàleg ja és sinònim d'una comissió.

Participació

El sector mestres distribueix les seves respostes entre el si, el no i en blanc. En canvi el sector AMPA tendeix majoritàriament a respondre que els pares i mares no hi participen en aquesta comissió dinamitzadora de relacions entre família i escola.

Satisfacció

Si pràcticament no existeix la comissió dinamitzadora, és obvi que les AMPAs contesten majoritàriament que no se senten satisfetes (un 67%).

Sobre reunions de les Juntes amb els Equips Directius

Informació/Formació

Un 80% del sector mestres i un 80% del sector AMPA, contesten que l'equip directiu es reuneix preceptivament amb la Junta de les AMPAs. En canvi, els pares, en un 53%, contesten que no es reuneix l'equip directiu amb les Juntes de les AMPAs. Aquest alt percentatge de respostes negatives del sector pares/mares s'explica perquè les Juntes d'AMPAs no informen al seus associats (pares/mares) sobre les reunions que mantenen amb els diferents equips directius. Això ho corrobora l'ítem 9 i el seu gràfic corresponen.

Participació

Els mestres, en un 64%, i les AMPAs, en un 73% contesten que hi ha una participació activa de la Junta de les AMPAs en les reunions que manté amb els Equips Directius.

Satisfacció

Respostes distribuïdes entre el sí i en blanc. Un 36% del sector mestres contesta que sí se sent satisfet de la participació dels membres de la Junta a les reunions amb l'Equip Directiu. Un 48%, també del sector mestres, contesta en blanc.

Un 60% de les AMPAs contesta que sí se sent satisfeta de les reunions, però un 33% contesta en blanc.

La lectura de les dades obtingudes confirma que els que se senten més satisfets de la participació del membres de la Junta a les reunions amb els equips directius són els membres de la Junta.

Sobre entrevistes individuals amb els tutors/tutores

Informació

Els tres sectors enquestats (mestres, pares/mares i AMPA) contesten majoritàriament que informen i són informats sobre les entrevistes individuals que manté el tutor/a amb les famílies al llarg del curs escolar.

Assistència/participació

Els dos sectors enquestats (mestres, amb un 96% i AMPAs, amb un 67%), contesten que les famílies assisteixen majoritàriament a les entrevistes individuals amb el tutor/a al llarg del curs escolar.

Satisfacció

Majoritàriament, tant mestres, pares/mares i AMPAs manifesten una gran satisfacció (84%, 93% i 46%, respectivament) en la participació de les famílies en les entrevistes individuals, malgrat l'índex elevat en blanc de les AMPAs (un 47%).

Sobre participació en activitats escolars

Informació

Els dos únics sectors, en una proporció força elevada (76 % mestres, 80% pares/mares) contesten que informen i són informats sobre la possibilitat de participar en activitats escolars. En canvi, el sector AMPA, amb un 47% contesta que no és informat. L'explicació del per què no se sent informada l'AMPA, potser, és perquè aquesta projecta el seu ideal, és a dir, una tendència a una major participació en les activitats escolars.

Participació

Els pares/mares (67%) i les AMPAs (60%) no hi participen en activitats escolars com a tallers, festes populars, sortides, etc. Per què aquesta contradicció: són informats, però no hi participen? O és que realment no són informats els pares/mares?

Satisfacció

Majoritàriament les AMPAs i el sector pares i mares no estan gaire satisfets de la participació en activitats escolars. A destacar l'alt índex de respostes en blanc del sector mestres.

Sobre donació de recursos econòmics de l'AMPA al Centre

Informació

La totalitat del sector mestres (100%), pares/mares (53%) i AMPAs (87%) contesten que informen i són informats sobre la necessitat de contribuir amb les despeses comunes del Centre. És un tema cabdal per als mestres i així ho demostra l'alt percentatge de respostes afirmatives.

Participació

El 92% del sector mestres i el 80% del sector AMPA contesten que l'AMPA fa donació de recursos, generalment econòmics, al Centre. En canvi, el 53% dels pares/mares contesta l'AMPA no fa donació d'aquests recursos. ¿Per què aquest percentatge força elevat de pares i mares que diuen que l'AMPA no fa donació de recursos econòmics, quan pràcticament la totalitat del sector mestres i d'AMPAs contesten que sí? L'explicació a la pregunta podria venir determinada o bé perquè la Junta de l'AMPA no informa els pares/mares sobre les aportacions econòmics que fa al Centre o bé perquè tot i saber que es fa donació de recursos contesten que no perquè creuen que la qüestió econòmica és responsabilitat exclusiva del Departament d'Ensenyament.

Satisfacció

Els tres sectors enquestats (mestres, amb un 76%; pares/mares, amb un 60%, i AMPAs amb un 73%) contesten que se senten satisfets de la donació de recursos econòmics que fa les AMPAs a les escoles.

Sobre la donació de recursos de les famílies al Centre

Informació

Majoritàriament els mestres informen i les AMPAs i les famílies són informades sobre la necessitat de contribuir econòmicament en el funcionament del Centre.

Participació

Els tres sectors enquestats contesten majoritàriament que les famílies contribueixen amb una donació econòmica individual al Centre en concepte de contribució amb les despeses del col·legi.

Satisfacció

En general, la satisfacció de la contribució econòmica de les famílies al Centre és baixa. Les AMPAs són les que més insatisfetes se senten (un 47%). Els mestres els que més (52%).

Sobre el paper coeducador de les famílies

Informació

Els cinc sectors enquestats contesten majoritàriament que sí informen a les famílies sobre la corresponsabilitat educativa i el seu paper coeducador.

Delegacions de funcions educatives exclusivament a l'escola

Els dos sectors enquestats, mestres i AMPA, contesten majoritàriament que els pares deleguen funcions educatives exclusivament a l'escola.

Responsabilitat educativa

El 96% del sector mestres i el 87% del sector AMPA contesten que la responsabilitat educativa no és exclusivitat del professorat.

Informació sobre la FAPAC

Informació

La majoria dels sectors enquestats (mestres, pares/mares i AMPA) contesta que estan informats si les AMPAs estan associades o no a la FAPAC.

Participació

Tot i que el sector mestres (72%) contesta majoritàriament que sí participa l'escola en activitats conjuntes amb d'altres escoles o associacions en activitats escolars o extraescolars, el sector pares/mares i AMPA (53%, i 40%) contesta que no.

Satisfacció

No hi ha una clara satisfacció de la participació de l'escola en activitats conjuntes amb d'altres centres o associacions. Els resultats es distribueixen d'una forma proporcional entre els sectors. Els resultats ens demostra un cop més la poca coordinació entre les diferents escoles i associacions per poder oferir activitats conjuntes.

Sobre els objectius de l'AMPA

Informació

Els objectius de les AMPAs són desconeguts majoritàriament pel sector mestres (56%) i pel sector pares/mares (47%). Només el sector Junta de l'AMPA contesta que sí coneix els objectius de l'Associació. No es transmès la informació dels objectius de l'AMPA al sector mestres i al sector pares i mares.

Participació

Els equips directius no han contribuït a la confecció dels objectius de les AMPAs. Així ho demostren els percentatges tant de l'AMPA (53%) i del sector mestres (72%).

Els objectius de les AMPAs hauria de ser elaborat i consensuat per tota la comunitat educativa.

Satisfacció

Les AMPAs no estan gaire satisfetes de la participació de la comunitat educativa en l'elaboració dels objectius de l'Associació. El sector mestres contesta majoritàriament en blanc (64%).

Els objectius de les AMPAs, generalment, han estat elaborats exclusivament per la Junta i aprovats per les diferents Assemblees Generals.

Sobre projectes d'integració de famílies immigrants

Informació

Els únics sectors que sí tenen un pla d'acció per integrar als col·lectius de famílies immigrants o desfavorides són la FAPAC i l'Ajuntament. El sector professorat està dividit entre el sí i el no, però potser l'argument a favor del sector mestres siguin els plans específics d'atenció als alumnes amb N.E.E.

Col.laboració-participació

El claustre no ha col·laborat en la confecció d'un Pla d'Acció per integrar als col·lectius de famílies immigrants (60%), ni tampoc les AMPAs (67%).

Satisfacció

Tots els sectors enquestats, pares/mares, mestres i AMPAs contesten majoritàriament que estan satisfets de la integració escolar de les famílies immigrants a la comunitat educativa.

Sobre la participació als Consells Escolars

Informació

El 68% del sector mestres i el 67% del sector AMPA contesta que informen a les famílies sobre la importància de la participació a les eleccions al Consell Escolar. En canvi, els pares/mares (53%) contesta que no són informats sobre aquesta participació.

Participació

Tots els sectors enquestats, tret dels pares/mares contesta majoritàriament que la participació a les eleccions al Consell Escolar és inferior al 30%. El sector pares/mares contesta que no és inferior al 30%. De fet, aquesta contradicció entre el sector pares/mares i la resta pot ser deguda a la projecció ideal que tenen els pares i les mares a la participació, o bé també perquè

els enquestats del sector pares siguin els que realment hi participen en les eleccions al Consell Escolar.

Satisfacció

Els dos sectors enquestats, mestres amb un 76% i AMPAs amb un 60%, contesten majoritàriament que no tenen gaire satisfacció sobre la participació dels pares i mares a les eleccions al Consell Escolar.

Sobre ajuts/beques

Informació

Tots els sectors enquestats contesten majoritàriament que informen i són informats sobre els ajuts/beques de llibres i menjador. Tot i així, els pares i mares demanen informació sobre aquests ajuts. Per què demanen informació si són informats anteriorment? La informació que reben potser no és suficient ni prou explícita. El sector mestres i el sector AMPA haurien de canalitzar la informació i, si és necessari, fer reunions informatives/formatives.

Satisfacció

En general, els tres sectors enquestats (mestres, pares/mares i AMPA) contesten majoritàriament que estan satisfets de la informació donada i rebuda sobre ajuts/beques.

Sobre els acords presos als CE

Informació

Els equips directius no informen a les famílies sobre els acords presos en els Consells Escolars. Les Juntes de les AMPAs tampoc informen als pares i mares.

Satisfacció

Percentatges similars de respostes afirmatives i negatives. En general, ni els pares/mares (47%) ni les AMPAs (40%) se senten satisfetes de la informació donada sobre els acords presos als Consell Escolars.

Sobre necessitats, prioritats o mancances

En termes generals els 5 sectors enquestats consideren que les mancances més prioritàries són:

- 1º Relació amb les famílies
- 2º Gestió dels recursos econòmics
- 3º Documents de gestió

OBJECTIUS I PROPOSTES DE MILLORA

Sobre el Projecte Educatiu de Centre i del Reglament de Règim Interior.

OBJECTIUS

Articular mecanismes d'informació sobre els objectius del PEC i del RRI.

Afavorir la participació del diferents sector escolars en l'elaboració o actualització dels diferents documents del centre.

PROPOSTES

Difondre les idees bàsiques contingudes als principals documents de gestió entre tots els membres de la comunitat escolar:

-Síntesi fotocopiada

-Nota explicativa

-Xerrades informatives/formatives

-Explicacions al claustre

-...

Destacar explícitament que tots els que formen part de la comunitat educativa son agents educatius de la mateixa.

Sobre jornades d'informació/formació als Consells Escolars

OBJECTIU

Establir mecanismes d'informació o formació conjuntament amb les AMPAS sobre l'òrgan col·legiat on tots els sector de la comunitat educativa són representats.

PROPOSTA

Establir plans específics sobre la informació i formació sobre els Consells Escolars.

Exemple:

Objectius	Recursos	Encarregats	Temporalització

Sobre el Projecte Curricular de Centre

OBJECTIUS

Potenciar el coneixement de les famílies sobre allò que estudien els seus fills o filles, així com les estratègies metodològiques i els sistemes d'avaluació que utilitza l'escola.

PROPOSTES

Dialogar als claustres, cicles i nivells sobre allò que cal que les famílies sàpiguen del què, com i quan del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Fer propostes generals sobre la informació a donar (resum dels objectius, continguts i estratègies metodològiques...)

Sobre representativitat

OBJECTIU

Fomentar l'assistència de les famílies en les reunions preceptives amb els tutors.

PROPOSTES

Buscar conjuntament (mestres-pares i mares) les possibilitats de millora sobre la representativitat de les famílies a l'aula.

Buscar horaris assequibles per al màxim nombre de convocats (recollir opinions al principi de curs).

Creació d'un coordinador/delegat de curs entre els pares i mares, per tal de crear un front comú (mestres-pares i mares) en els problemes d'aprenentatge.

Sobre jornades d'informació/formació

OBJECTIU

Establir mecanismes d'informació o formació conjuntament amb les AMPAS sobre jornades formatives i/o formatives sobre temes d'interès social.

PROPOSTES

Elaboració d'un llistat de temes d'interès social entre tots els sectors educatius.

Tria del temes d'interès i establiment de plans específics sobre jornades d'informació i formació.

Sobre comissions

OBJECTIU

Afavorir espais de discussió i intercanvi d'opinions per dinamitzar les relacions entre família-escola.

PROPOSTA

Creació d'una comissió en el si del Consell Escolar.

Sobre reunions i entrevistes

OBJECTIU

Potenciar la informació i comunicació entre tota la comunitat educativa.

PROPOSTES

Creació d'espais de reflexió, diàleg i enteniment entre l'Equip Directiu i l'AMPA (reunions periòdiques i preceptives).

Informar d'una forma conjunta (AMPA-mestres) sobre els acords presos en les reunions.

Cuidar formalment la transmissió d'informació (format agradable, missatge clar i respectuós.

Establir canals per tal que la informació arribi a totes aquelles persones a qui els afecti (tauler d'anuncis, circulars resum, encarregats per temes...).

Planificació o concertació per part del tutor/a d'entrevistes periòdiques amb cadascuna de les famílies, per tal d'afavorir la confiança i la corresponsabilitat educativa.

Buscar horaris assequibles per al màxim nombre de convocats (recollir opinions al principi de curs).

Sobre participació en activitats escolars

OBJECTIU

Afavorir la participació i col·laboració de les famílies en activitats escolars concretes.

PROPOSTES

Dialogar en claustre sobre els avantatges i inconvenients de la participació i col·laboració de les famílies en activitats escolars.

Crear espais on les famílies puguin percebre la seva participació i col·laboració amb l'escola (festes populars, acompanyants de sortida, col·laboradors en diferents tallers -cuina, pintura, informàtica, teatre...).

Sobre recursos econòmics

OBJECTIU

Articular mecanismes d'ajuda i suport (dotació de recursos materials o econòmics), per part de les famílies a l'escola.

PROPOSTES

Realitzar memòries econòmiques i pressupostos transparents per a què tots els sectors de la comunitat escolar puguin percebre com a una necessitat el fet de col·laborar en les despeses de funcionament per tal de dotar l'escola d'un material que millori la qualitat educativa.

Tenir en compte les desigualtats (econòmiques, socials, culturals...) quan es proposin actuacions.

Sobre el paper coeducador de les famílies

OBJECTIU

Corresponsabilitzar les famílies en l'educació dels seus fills i filles.

PROPOSTES

Considerar els problemes d'aprenentatge com un front comú de pares, mares i mestres, mai com una batalla amb dos front.

Canalitzar aquesta corresponsabilitat mitjançant xerrades, col·loquis, debats... (jornades de formació o escola de pares).

Sobre la Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Catalunya

OBJECTIU

Potenciar els coneixements de les famílies en aspectes educatius.

PROPOSTA

Dialogar amb l'AMPAS, pares i mares sobre els avantatges que té el estar associada a la FAPAC.

Sobre els objectius de l'Associació de Mares i Pares d'Alumnes de l'escola

OBJECTIU

Posar en coneixement a tota la comunitat escolar dels trets d'identitat de l'AMPA de l'escola.

PROPOSTA

Reflexió, discussió, elaboració modificació conjunta (mestres/pares i mares) dels objectius de l'AMPA.

Sobre projectes o Pla d'Acció per a la integració de famílies immigrants

OBJECTIU

Articular mecanismes d'ajuda, suport i integració a les famílies immigrants.

PROPOSTES

Destacar i considerar que per "comunitat educativa" s'entenc el conjunt de famílies, sense distinció de raça, sexe o creences.

Elaborar plans d'actuacions concrets per facilitar la integració escolar d'aquestes famílies.

Facilitar els objectius d'escola i de l'AMPA en la llengua d'origen de les famílies.

Demandar assessorament i suport a la FAPAC sobre el tema de les famílies immigrants.

Sobre la participació al Consell Escolar

OBJECTIU

Afavorir la participació de tots els sector a les eleccions al Consell Escolar.

PROPOSTES

Desenvolupar una cultura participativa mitjançant la col·laboració en diferents àmbits escolars (menjador, extraescolars, festes...).

Organitzar reunions, xerrades, debats..., de forma que tothom disposi de documentació prèvia necessària per a la reunió.

Buscar horaris assequibles per al màxim nombre de convocats (recollir opinions al principi de curs).

Contactar amb persones o entitats (professionals o no) per informar/formar.

Passar de l'"allò que hi ha" al "què es pot fer per millorar-ho".

Sobre ajuts/beques de menjador i llibres

OBJECTIU

Millorar la informació de les famílies sobre els ajuts/beques de menjador i llibres.

PROPOSTES

Buscar conjuntament les possibilitats de millora per sobre de la mera constatació d'una situació poc favorable.

Establir canals per tal que la informació arribi a totes aquelles persones a qui els afecti (taulers d'anuncis, circulars...).

Cuidar formalment la transmissió d'informació:

- Format agradable
- Missatge clar
- Requisits indispensables destacats
- ...

Informació tant dels mestres com de l'AMPA sobre els ajuts o beques.

Sobre els acords presos als CE

OBJECTIU

Millorar la informació de les famílies sobre els acords presos als CE.

PROPOSTES

Establir canals per tal que la informació arribi a totes aquelles persones a qui els afecti (taulers d'anuncis, circulars...).

Cuidar formalment la transmissió d'informació:

- Format agradable
- Missatge clar
- Requisits indispensables
- ...

Informació tant dels mestres com de l'AMPA sobre els acords presos als CE.

Sobre necessitats (prioritats, mancances, etc.)

OBJECTIU

Analitzar conjuntament les necessitats, prioritats o mancances que detecten els diferents sectors de la comunitat educativa.

PROPOSTES

Per als òrgans de govern:

Per als òrgans de coordinació:

Per als documents de gestió: elaborar o actualitzar de manera participativa els documents del centre.

Gestió dels recursos: prioritzar inversions, elaboració conjunta dels pressupostos, foment de la corresponsabilitat en la millora educativa...

Menjador: elaboració conjunta d'un pla de menjador basat en criteris educatius, de nutrició, de respecte, de sociabilitat, d'activitats complementàries (tallers lúdics, biblioteca...).

Colònies: elaboració conjunta d'un projecte de colònies formatives-lúdiques que contempli activitats a la natura per cicles.

Relació amb les famílies: establir fórmules participatives on els pares i mares puguin col·laborar i participar.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografía específica sobre participació

- DOYLE, W. (1983): "Academic Work". En *Review of Educational Research*, vol. 53, 2.
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1992): *Poder y participación en el sistema educativo*. Ed. Paidós. Barcelona.
- GAIRÍN, J. (1996): *La organización escolar: contexto y texto de actuación*. La Muralla. Madrid.
- GIL VILLA, F. (1995): *La participación democrática en los centros de enseñanza no universitarios*. CIDE. Madrid.
- HAMMERSLEY, M. i WOODS, P. (1990): *Life in School; the sociology of pupil culture*. Open University Press. Milton Keynes.
- JOCKSON, PH. W. (1991): *La vida en las aulas*. Ed. Morata. Madrid.
- LÓPEZ YÁÑEZ, J. y otros (1994): *Para comprender las organizaciones escolares*. Biblioteca Universitaria. Sevilla.
- MARC, E. y PICARD, D. (1992): *La interacción social. Cultura, instituciones y comunicación*. Ed. Paidós. Barcelona.
- MARTÍN BRIS, M. (1995): "La participación escolar. Una realidad compleja y decepcionante". En *Organización y Gestión Educativa*. nº 2.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, J. B. (1993): La participación democrática, piel de cordero de la domesticación. En *Cuadernos de Pedagogía*, nº 214.
- PATERMAN, C. (1970): *Participation and democracy theory*. Cambridge University Press. London.
- PEGUERO ABAD, S. i CLOT PUIG, P. (1996). *Participació*. Primer Congrés de la Renovació Pedagògica. Guix, núm. 220. Graó. Barcelona.
- RANJARD, P. (1988): "Responsabilitat y conciencia profesional de los enseñantes". En *Revista de educación*. Enero-abril.
- SAN FABIÁN, J. L. (1992): *Gobierno y participación en los centros escolares: sus aspectos culturales*. II Congreso Interuniversitario de Organización Escolar. Sevilla.
- SANTOS GUERRA, M. A. (1995): "Democracia escolar o el problema de la nieve frita". En VARIOS: *Volver a pensar la educación*. Ed. Morata. Madrid.

- SANTOS GUERRA, M. A. (1997): *El crisol de la participación. Estudio etnográfico sobre la participación en Consejos Escolares de Centro*. Ed. Escuela Española. Madrid.
- SANTOS GUERRA, M. A. (1996): *La democracia, un estilo de vida*. En Cuadernos de Pedagogía, nº 251.
- TSCHORNE, P. (1989). *Relacions intergrupals a l'escola. Un enfocament sistèmic de la seva organització*. Perspectiva escolar, 135. Rosa Sensat. Barcelona.
- TYLER, W. (1991): *Organizació escolar. Una perspectiva sociològica*. Ed. Morata. Madrid.
- WATZLAWICK, P. (1993): "Las profecías que se autocumplen". En WATZLAWICK, P. y otros: *La realidad inventada*. Ed. Gedisa. Barcelona.
- WENSTON, A. (1994): *Las claves de la participación*. Ed. Ariel. Barcelona.

Bibliografía específica sobre clima escolar

- IDUARTE I DESPUIG, D. i FULLAT I GENÍS. O. (1998). "El clima escolar als centres d'Ensenyament Secundari a Catalunya." *Informes d'avaluació 1*. Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- ÁLVAREZ, M. et al (1991). "La evaluación en los programas de orientación. Evaluación del contexto y del diseño." *Revista de Investigación Educativa*, 9, 17, 49-82.
- ALONSO AMO, E. (1988). Clima y cultura en las organizaciones, en *Actes del II Congreso Nacional de Psicologia Social*. Alacant, 6-8 abril, 45-54.
- ANDERSON, C. S. (1982). The Search For School Climate: A Review of the Research. *Review of Educational Research*, 3. 368-420.
- BISQUERRA, R. (1990). *Orientación psicopedagógica para la prevención y el desarrollo*. Barcelona: Marcombo.
- CHÁVEZ, R. (1984): The Use of High Inference Measures To Study Classroom Climates: A Review. *Review of Educational Research*, 2, 237-261.
- FERNÁNDEZ DÍAZ, M. J. (1994): El clima y su influencia en los centros. Organización y Gestión Educativa, 1. *Fòrum Europeu d'Administradors de l'Educació*, 3-6.
- FRASER, B. J. (1986): *Classroom Environment*. Londres: Croom Helm..
- FRASER, B. J. (1989): Twenty years of Classroom Climate Work: Progress and Prospect. *Journal of Curriculum Studies*. 4, 307-327.
- GOLEMAN, D. (1997): *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós.
- GÓMEZ, M. T., Mir. V. i SERRATS, M. G. (1991): *Propuestas de intervención en el aula. Técnicas para lograr un clima favorable en clase*. Madrid. Narcea.
- MARTÍNEZ MUÑOZ, M. (1995): *La orientación del clima del aula*. Tesi doctoral inèdita. Departament de Pedagogia Aplicada. U.A.B. Bellaterra.
- MARTÍNEZ MUÑOZ, M. (1996). *El clima de clase*. A. M. Álvarez, i R. Bisquerra, *Manual de orientación y tutoría*. Barcelona. Ed. Praxis.

- MONTANÉ, J. i MARTÍNEZ, M. (1994): *La orientación escolar en la educación secundaria*. Barcelona: PPU.
- MOOS, R. H. (1987). *Evaluating educational environments*. Londres: Jossey Bass.
- SÍLVIA VÁZQUEZ, M. (1996): *El clima en las organizaciones*. Barcelona. EUB.
- VILLA, A. i VILLAR, L. M. (Coords.) (1983): *Clima organizativo y de aula*. Vitoria-Gasteiz: Servicio Central de Publicaciones. Gobierno Vasco.

Bibliografía general sobre avaluació de centres

- AA.VV. (1993): *La evaluación del centro educativo*. MEC. Madrid.
- BADIA I PUJOL, J. i altres (1998). *El paper del municipi en l'educació*. Guix, 243. Graó. Barcelona.
- BARBERÁ ALBALAT, V. (1990): *Método para la evaluación de centros*. Escuela Española. Madrid.
- BEARE, H., i cols. (1992): *Cómo conseguir centros de calidad*. La Muralla. Madrid.
- CARBONELL, J. (1994). *Un proyecto de participación*. Cuadernos de Pedagogía. 222. Fontalba. Barcelona.
- CASANOVA, M.A. (1997): *Manual de evaluación educativa*. La Muralla. Madrid.
- CASANOVA, M.A. (1992). *La evaluación, garantía de calidad para el centro educativo*. Edelvives. Zaragoza.
- CLOSES, J. i altres (1997). *Atenció a la diversitat i organització de centre*. Perspectiva escolar, 217. Rosa Sensat. Barcelona.
- COOK, T. D.; REICHARDT, Ch.S. (1986): *Métodos cualitativos y cuantitativos en investigación evaluativa*. Morata. Madrid.
- DARDER, P.; LÓPEZ, J.A. (1985): *Quafe-80. Cuestionario para el análisis del funcionamiento de la escuela*. Onda. Barcelona.
- DARDER, P i GAIRÍN, J. (1996). *Estrategias e instrumentos para la gestión educativa*. Praxis. Barcelona.
- DARDER, P.; MESTRES, J. elona.
- DE KETELE, J.M.; ROEGIERS, X. (1995): *Metodología para la recollida de la información*. Morata.Madrid.
- DOMÉNECH, M. i CASTELLÀ, C. (1998). *Pla d'acollida al centre de secundària*. Guix, 238. Graó. Barcelona.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1991).*Departament d'Ensenyament. Avaluar per innovar*. Barcelona.
- GONZALO MUÑOZ, C. i altres (1998). *Evaluación de actividades extraescolares*. Aula. Graó. Barcelona.

- JOINT COMMITTEE ON STANDARDS FOR EDUCATIONAL EDUCATION (1988): *Normas de evaluación para programas, proyectos y material educativo*. Trillas. México.
- LÓPEZ GARCÍA, L. (coord.) (1997): *Modelo Europeo de Gestión de Calidad*. MEC. Madrid.
- PÉREZ JUSTE, R.; MARTÍNEZ ARAGÓN, L. (1989): *Evaluación de centros y calidad educativa*. Cincel. Madrid.
- RODRÍGUEZ, M. (1992). *El centro educativo i su entorno. Educación y sociedad* (155-175). Madrid.
- ROSALES, C. (1990): *Evaluar es reflexionar sobre la enseñanza*. Narcea. Madrid.
- RUIZ, CARME (1997). *Pares i escola*. Barcelona Educació (pàg.4). IMEB. Barcelona
- SÁEZ BRÉZMES, M.J. (coord.) (1995): *Conceptualizando la evaluación en España*. ICE de la Universidad. Alcalá de Henares.
- SAN FABIÁN MAROTO, J. L. (1994). *La participación*. Cuadernos de Pedagogía. 222. Fontalba. Barcelona.
- SANTOS GUERRA, M.A.(1990): *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de los centros escolares*. Akal. Madrid.
- SANTOS GUERRA, M.A. (1993): *La evaluación: un proceso de diálogo, comprensión y mejora*. Aljibe. Málaga.
- STUFFLEBEAM, S.J.; SHINKFIELD, A.J. (1987): *Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica*. Paidós/MEC. Barcelona
- TOLOSANA, CARME (1997). *Participar, per què?* Barcelona Educació (pàg.6 i 7). IMEB. Barcelona.
- VICTORIA REYZÁBAL, M. (1998). *Bibliografía básica para la evaluación interna de centros*. Aula. Graó. Barcelona.
- VILLALTA, M; TSCHORNE, P, TORRENTE, M (1987): *Los padres en la escuela*. Laia. Barcelona.
- VV.AA. (1996): *Cinco años del Plan EVA*. MEC. Madrid.
- WOODS, P. (1987): *La escuela por dentro*. Paidós/MEC. Barcelona.
- XAVARRIA, X., i BORRELL, C. (1998): *L'avaluació interna dels centres*. Rosa Sensant. Barcelona.